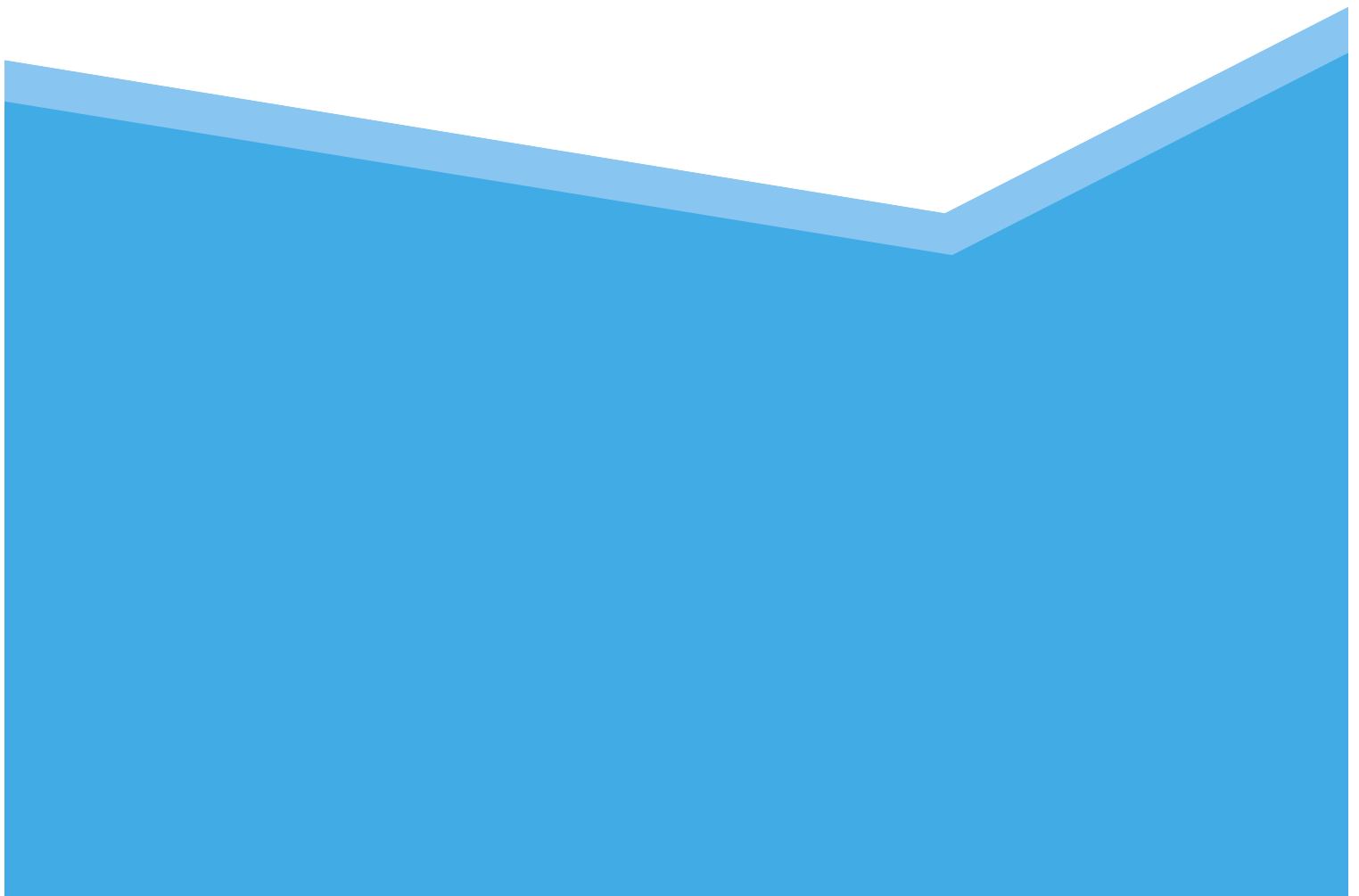

FREI ZIMMER

Rantatunnelin taideohjelma

Frei Zimmer Oy 23.9.2014

Sisältö:

Rantatunnelin taideohjelma.....	1
1. Rantatunnelin taustaa.....	2
2. Tie-estetiikan tavoitteet Rantatunnelissa.....	3
3. Taidekohteet.....	3
3.1. Melutaidegalleria.....	3
3.2. Ilmanvaihtopiippujen taidekilpailu.....	5
3.3. Tunnelin suuaukot.....	5
3.3.1. Naistenlahti.....	6
3.3.2. Santalahti.....	7
3.4. Häikäisysojien värisuunnittelu.....	7
3.5. Tunnelin valo ja tiiliihde.....	8
3.6. Kiertoliittymien taide.....	9
3.7. Sillat ja valaistus.....	9
4. Taidehankkeiden toteuttajat ja rahoittajat.....	10
4.1. Taideaiheiden omistus ja huoltovastuu.....	10
5. Taidehankkeiden toteutuminen ja aikataulu.....	10
6. Tiedottaminen ja julkisuus.....	11

RANTATUNNELIN TAIDEOHJELMA

Rantatunnelin taideohjelman laadinta käynnistettiin keväällä 2014, kun Tampereen kaupunki tilasi Frei Zimmer Oy:ltä yleissuunnitelman Rantatunnelin taiteesta ja väyläestetiikasta.

Yleissuunnitelman tavoitteena on ottaa huomioon tunnelin rakentamisen yhteydessä syntyvien rakenteiden esteettinen ilme ja vaikutus kaupunkikuvaan. Suunnitelmassa kartoitetaan Rantatunnelin ja sen liittymäalueiden taiteen mahdolliset paikat sekä määritellä tavat, joilla taide voi olla mukana ympäristösuunnittelussa. Yleissuunnitelman yhteydessä tutkitaan myös toteutusmahdollisuudet ja toteutustavat sekä selvitetään alustavasti kustannukset ja mahdollisuus Ilmanvaihtopiippujen taidekilpailun järjestämiseen. Yleissuunnitelman tavoitteena on, että taide-elementit yhdistyvät saumattomasti osaksi muuta rakentamista.

Tehtävän osana on käyty keskusteluja yhteistyökumppaneiden, muiden konsulttien, viranomaisten ja muiden asiaan liittyvien tahojen kanssa. Rantatunnelin taideohjelmaa on tehty tiiviissä yhteistyössä muiden suunnittelijoiden kanssa.

Tilajan puolelta työtä ovat ohjanneet Hanna Aitoaho / A-insinöörit Suunnittelu Oy, Matti Aitomaa / Lemminkäinen Infra Oy, Risto Laaksonen / Tampereen kaupunki, Juha Sammallahti / Pirkanmaan Ely-keskus ja Mauri Mäkiäho / Liikennevirasto. Yleissuunnitelman toteutuksesta ovat vastanneet Tuula Lehtinen ja Heini Orell Frei Zimmer OY:stä

1. Rantatunnelin taustaa

Rantaväylän tunnelin rakentaminen on hyvässä vauhdissa ja se avataan liikenteelle vuonna 2017. Tunnelin toteuttaa Tampereen kaupungin, liikenneviraston ja yritysten yhteenliittymä eli allianssi.

Rantatunneli –hanke muodostuu valtatie 12 parantamisesta 4,2 kilometrin pituisella osuudella Santalahden ja Naistenlahden välillä, jolloin moottoriliikenne saadaan siirrettyä tunneliin Tampereen keskustan ohi ajettaessa.

Rantatunneli –hankkeesta on laadittu tiesuunnitelma vuonna 2011, jonka mukaisesti toteutustyö nyt etenee. Suunnittelujakso alkaa lännestä Paasikiventieltä Santalahden kohdalta ja päättyy Kekkosen tiellä Kalevan puistotien ramppiin länsipuolelle. Suunnittelujakso sijaitsee kokonaisuudessa Tampereen kaupungin alueella.

Rantatunnelin kokonaispituus on 2 327 metriä ja tunnelissa on omille ajosuunnille erilliset ajoneuvotunnelit. Ajotunneleissa liikenne on yksisuuntaista ja nopeusrajoitus on 60km/h. Jalankulku, pyöräily, hitaiden ajoneuvojen liikkuminen sekä vaarallisten aineiden kuljetukset ovat tunnelissa kiellettyjä.

Kuva: Rantatunnelin allianssiurakka / Hankesuunnitelma 26.6.2013

2. Tie-estetiikan tavoitteet rantatunnelissa

Tunnelin myötä aivan Tampereen keskustaan syntyy massiivisia uusia suuria rakenteita, joiden suunnittelussa tulee huomioida myös esteettiset näkökohdat. Rantatunneli sijoittuu keskusta-alueelle ja on ympäristöineen osa kaupunkikuvaa. Rakentamisen lopputulokset eivät ole havaittavissa ainoastaan väylällä liikuttaessa, vaan ne hallitsevat näkymiä kaupunkimaisemassa laajalla alueella sen ympäristössä.

Väyläestetiikan ja tietaitteen tavoitteena on lisätä ympäristön kokemista miellyttävänä ja kasvattaa sitä kohtaan tunnettua arvostusta ja kiinnostavuutta. Melusteiden taideaiheilla pyritään estämään graffitien ja töhryjen syntymistä ja siten vähentää huollon ja korjaamisen tarvetta. Tavoitteina on orientoitavuuden ja tunnistettavuuden lisääminen, sekä tiellä liikkujien ajovireyden ylläpitäminen keskeisissä kohteissa olevilla esteettisillä elementeillä.

Rantatunneli on Tampereen käyntikortti tuhansille kaupungin läpi ajaville tienkäyttäjille. Tärkeä tietaitteen ja estetiikan tavoite on viestiä Tampereesta nykyaikaisena kulttuurikaupunkina ja tehdä siten tunnelin käytöstä sisällöltään positiivinen kokemus.

3. Taidekohteet

Frei Zimmer Oy on hahmotellut Rantatunnelin ympäristöön taideaiheita, joiden tavoitteena on tehdä massiivisista tierakenteista esteettisesti miellyttävämpiä.

3.1. Melutaidegalleria

Meluntorjunnan tarve rantatunnelin ympäristössä kasvaa liikenteen lisääntyessä alueella tunnelin rakentamisen myötä. Myös uudet tielinjaukset synnyttävät tarvetta uusille meluntorjuntarakenteille.

Naistenlahden päähän betonisia meluseiniä tulee Soukanlahden kadulle (ME8), sekä Tunturipuiston kohdalle, (ME9-ME11). Santalahden päähän toteutuu yksi betoninen meluste (ME 4). Muut melusuojuukset toteutetaan maavalleilla tai jo olemassa olevilla melurakenteilla.

Meluseinät käsitellään valtatie puolelta pääosin niin, että betonipinnoille syntyy sävykäs, ruostunut rautaa mustuttava väripinta. Väri ei kuitenkaan peitä betonin omaa mineraalista rakennetta.

Värikäsittelyn lisäksi melusteisiin on suunniteltu Melutaidegalleria- nimen saanut taidekokonaisuus. Melutaidegalleriaan on valittu yhteistyössä Frei Zimmer Oy:n ja Tampereen taidemuseon kanssa kuusi tamperelaista kuvataiteilijaa meluseinien taidetta ideoimaan. Taiteilijat ovat **Ilkka Väätti**, **Sauli Iso-Lähteenmäki**, **Mikko Kallio**, **Teija-Tuulia Ahola**, **Kaisa Soini** ja **Soile Jääskeläinen**.

Taiteilijoiden tuottamat taide-elementit ja visuaaliset merkit, sijoitellaan meluseiniin siten, että syntyy vaihtelua harmaan betonipinnan, ruostekäsittelyn ja taideaiheiden välillä. Päämääränä on sijoittaa yksittäiset, taiteilijoiden tuotannosta lähtöisin olevat elementit melusteisiin muodostamaan yhden laajan teoskokonaisuuden. Lopputuloksena syntyy taidegalleria, josta pystyy nauttimaan melusteiden ohi kuljettaessa ja joka esittelee tamperelaista taidetta isossa mittakaavassa.

Melutaidegalleria toteutetaan tieliikenne- ja rakentamisessa hyväksytyillä SILKO betonimaaleilla, betonin pintahidasteella sekä happomaaleilla. Taideteokset toteutetaan melusteiden pintoihin Parman betonitehtailla Kangasalla, eli valmiit taidemelusteet asennetaan tavallisten meluste-elementtien tavoin. Maalattut melusteet käsitellään graffiti-suojalla.

3.2. Ilmanvaihtopiippujen taidekilpailu

Sekä Naistenlahden ja Santalahden suuaukon tuntumaan rakennetaan 30 metriä korkea ja halkaisijaltaan kuusimetrisen ilmanvaihtopiippu, joiden kaupunkikuvallinen merkitys on huomattava. Piiput asennetaan paikoilleen loppuvuodesta 2015 tai alkuvuodesta 2016.

Tampereen taidemuseo järjestää syksyllä 2014 ilmanvaihtopiippujen taideteoksista taidekilpailun. Kilpailu on valtakunnallinen ja avoin kaikille suomalaisille tai Suomessa pysyvästi asuville ammattitaiteilijoille tai työryhmille, joissa on mukana ammattitaiteilija.

Taidekilpailu toteutetaan kaksivaiheisena niin, että ensimmäinen vaihe on avoin ideakilpailu. Palkintolautakunta valitsee ensimmäiseen vaiheeseen jätetyistä ehdotuksista kolme toiseen vaiheeseen. Jatkuu päässeistä ehdotuksista maksetaan 5000 € palkkio. Voittanut taiteilija/taiteilijaryhmä julkistetaan keväällä 2015.

Tampereen taidemuseo hakee Taiteen edistämiskeskukselta apurahaa 35 000€ Ilmanvaihtopiippuihin valitun taideteoksen toteuttamisen taiteilijapalkkioon. Hankkeen muusta rahoituksesta vastaavat Tampereen kaupunki, Pirkanmaan Ely-keskus ja Liikennevirasto. Kilpailussa noudatetaan Suomen taiteilijaseuran kilpailusääntöjä. Toteutuessaan teoksista tulee uusi maamerkki Tampereelle ja Rantatunnelille.

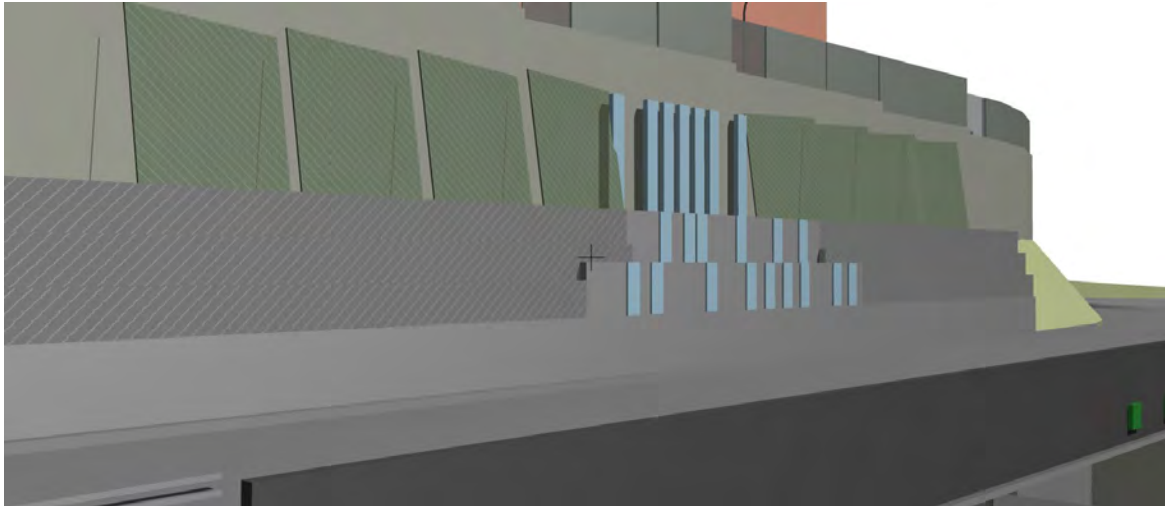

3.3. Tunnelien suuaukot

Tunnelin suuaukot ovat näkyvä osa moottoritieväylää ja antavat kokonaisilmeen rantatunnelille. Tunnelin suuaukkoihin liittyvät rakenteet hallitsevat näkymiä monelta suunnalta, joten niiden visuaalisella ilmeellä on suuri merkitys ympäristön esteettisessä suunnittelussa.

3.3.1. NAISTENLAHTI

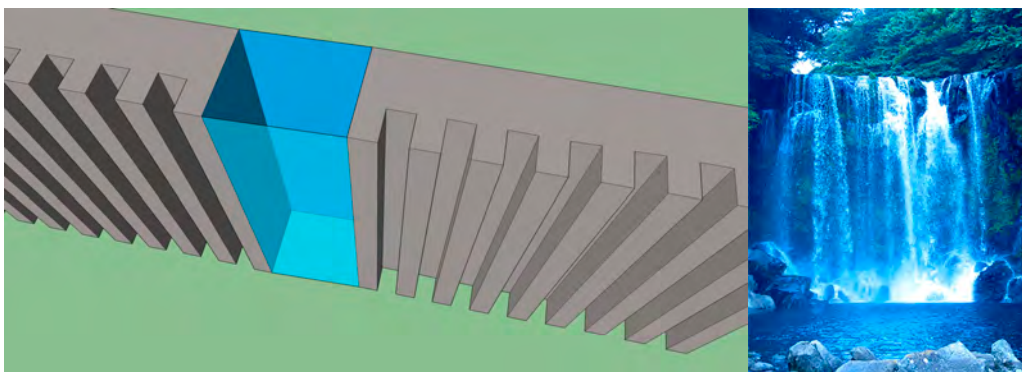
Naistenlahdessa merkittävänä esteettisenä tekijänä on Armonkallion jyrkänne tunnelin suuaukon yläpuolella. Tunneliin sisäänajosta saadaan näyttävä tekemällä kallioon ”vesiputous” tai ”koski” lasin, betonin ja valon avulla. Falls -nimen saanut teos muodostuu betoniseinämästä, johon kiinnitetään led-valaistuksen sisältävät metallirakenteet. Näiden julkisivu on lasia, johon on painettu keraamisilla pigmenteillä kuvaa virtaavasta vedestä.

VALAISTUS

Falls -teos sijoittuu kivikoriseinämän keskelle. Pimeään aikaan valo tuo sen ominaisuudet eli värin ja muodon vielä selvemmin esille. Tavoitteena on tasaisesti hehkuva valaistus palkkimaisen, lasikantisen rakenteen sisäpuolelta. Myöhemmin testattavia asioita ovat valoteho, valon väri, suunta ja optiikka. Jatkosuunnittelussa kiinnitetään huomiota teoksen huollon suunnitteluun siten, että ylläpitokustannukset pysyvät kohtuullisina.

Kivikoriseinämän ja Falls-teoksen luonnetta tunnelin itäpään sisääntuloporttina korostetaan koko seinämän tasaisella valopesulla käyttäen kylmän valkoista valoa. Seinämä erottuu näin muusta, oranssilla katuvalolla valaistusta ympäristöstä. Seinämän ja Falls-teoksen hahmo on siten selkeä, eikä hämmennä kuljettajaa. Valaisimet sijoitetaan erillisiin 6-7m pylväisiin seinämän molemmille reunoille tai katuvalaisinpylväisiin tai rantaväylän valaisinmastoihin. Valopesun tarkempi suunnittelu vaatii mm. valaistuslaskennan ja asennusvaihtoehtojen kartoittamisen.

3.3.2. SANTALAHTI

Santalahden tunnelin suuaukon ylittää pitkä kaide, jonka väritys yhdistetään häikäisysuojien värisuunnitteluun. Näin tunnelin suuaukosta ja häikäisysuojista muodostuu yhtenäinen kokonaisuus.

3.4. Häikäisysuojien värisuunnitelma

Santalahden suuaukon ulostuloon asennetaan häikäisysuojia suojaamaan auringon häikäisevältä valolta. Häikäisysuojat muodostavat maisemallisesti hallitsevan elementin, joka näkyy laajalle alueelle tieympäristöön.

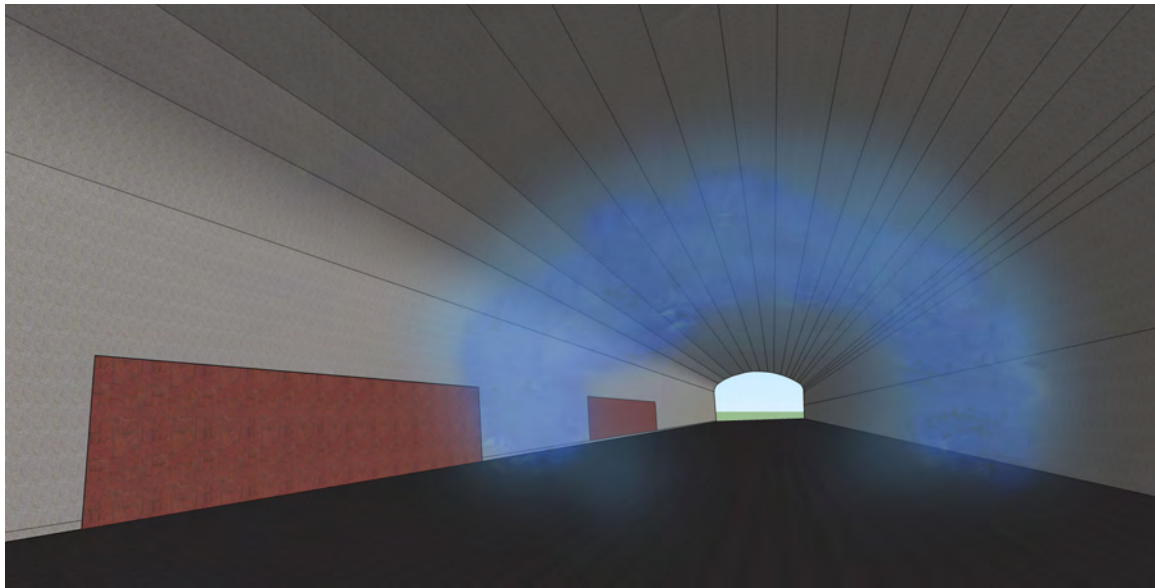
Häikäisysuojien värikyksen ja muotoilun suunnitteluun otetaan mukaan taiteilija, joka miettii sopivia värejä ja pintoja yhdessä arkkitehdin ja muun työryhmän kanssa.

Häikäisysuojat käsitellään molemminpuolisesti ja suunnittelussa huomioidaan Santalahden suuaukon yläpuolella oleva pitkä kaide.

3.5. Tunnelin valo- ja tiiliihde

Tunneli alittaa Tampereen ydinkeskustan mutta ajettaessa on vaikea hahmottaa missä vaiheessa läpiajoa ollaan. Tunnelin taideaiheella merkitään kohta, jossa kuljetaan tehdasalueiden ja Tammerkosken alitse. Nämä maamerkit myös rytmittävät ajoa tunnelissa.

Teoksen ajatuksena on, että sinisellä tai turkoosiin vivahtavalla valolla ja kevyesti toteutettavilla tiilirakenteilla tai umbra -maalauksella markkeerataan Tammerkosken, sekä Finlaysonin ja Tampellan tehdasalueiden sijainti. Yhden valaisinvälin matkalta (24m) Tammerkosken kohdalta tunnelin seinät ja katto kylpevät sinisessä valossa.

VALAISTUKSEN TEKNINEN TOTEUTUS:

Valaisimet voidaan asentaa seinälle jolloin niiden suuntaus on ylöspäin ja/tai kattoon valaisinkiskoon, jolloin niiden suuntaus on kattoon ja sivuille seinäpintaan. Energiatehokkain valonlähde on sininen led, mutta sininen loisteputki voi valonjaoltaan olla paras vaihtoehto. Valaisimet tulee pestä useammin kuin normaalikäytössä, joten ledin pitkä huoltoväli ei tunnelissa välttämättä pääse oikeuksiinsa. Paras toteutustapa löytyy vertailemalla eri valmistajien tuotteita valaistuslaskennalla ja tekemällä koevalaistuksen vastaavanlaisessa tilassa.

Sinistä valopesua voi elävöittää gobo-projisoinnilla, joka on toisin sanoen staattinen veden virtausta muistuttava valokuvio seinällä.

Vastaavanlainen toteutus löytyy Ruotsista Göteborgista, jossa Göta-kanaalin alitus on merkitty tunnelin katto-osuuteen sinisellä valolla. Sinistä valaistusta on käytetty myös juuri valmistuvassa osuudessa E18 –moottoritietä Markkinämäen tunnelissa. Siellä sininen valaistus on tunnelin itäisen suuaukon yhteydessä sen sisäpuolella. Näiden toteutusten teknisiä yksityiskohtia voidaan soveltaa valaistuksen jatkosuunnittelussa.

3.6. Kiertoliittymien taide

Naistenlahden puoleiseen päähän sijoittuu kaksi kiertoliittymää, joiden keskelle suunnitellaan joko matalat taideteokset tai kiertoliittymien maisemointi tehdään taiteilijan, arkkitehdin ja vihersuunnittelijan yhteistyönä. Teosten tai maisemoinnin yhtenä materiaalina on tiili, joka viittaa Tampereen teollisuushistoriaan

3.7. Valaistus ja sillat

Valo on elementti, jolla pystytään korostamaan erilaisia rakenteita pitkän pimeän jakson aikana. Tunnelin suuaukkojen läheiset ylikulkusillat ehdotetaan valaistavaksi erityisvaloilla. Tämän lisäksi suunnittelualueen muu yleisvalaistus ja väritys suunnitellaan niin, että se tukee alueen väyläestetiikkaa.

EHDOTETTAVAT VALAISTAVAT SILLAT:

- S1 Santalahden uusi rantaväylän ylittävä silta (tunneliin menevä tielinja)
- S2 Santalahden uusi rantaväylän ylittävä silta (vanhan tielinjan ylittävä silta)
- S6 Naistenlahden vanha Rauhaniemeen menevä silta (ylittää Rantaväylän)
- S7 Marjatan ylikulkukäytävä Tammelan ja Kaupin välissä (ylittää Rantaväylän)

Siltojen valaistus noudattaa tunnelin valaistuslinjauksia värien ja valoteemojen osalta. Falls-teoksen puolella siltojen alitukseen valitaan sininen tai kylmä valkoinen, länsipäässä väritys taas suunnitellaan melumuurin värien mukaan.

TEKNINEN TOTEUTUS:

On olemassa kaksi eri vaihtoehtoa valaistuksen toteutukselle:

- Värikoodi: jolloin valoa on kaiteissa, pilareissa ja sillan sivupinnoissa (valaistua värillistä pintaa tai värivaloa)
- Viivakoodi: muodostetaan valoviiva sillan reunassa (kaide tai sillan sivupalkki), sama viiva toistuu tunnelin sisäänkäynnillä sekä lähialueen muissakin silloissa (edullisin vaihtoehto on ei-ohjelmoitu, valkoinen valoviiva).

Esimerkkejä siltavalaistuksen kustannuksista (sis. kaiken suunnittelusta toteutukseen):

Lohikoskientien silta, Jyväskylä (yht. 42 000e)

Vaasankadun silta, Jyväskylä (yht. 63 000e)

4. Taidehankkeiden toteuttajat ja rahoittajat

Rantatunnelin toteuttaa Allianssi, jonka muodostavat Tampereen kaupunki, Liikennevirasto, Lemminkäinen Infra Oy, Saanio & Riekkola Oy ja A-Insinöörit Suunnittelu Oy. Allianssin organisaatio kasvaa toteutusvaiheessa merkittävästi rakentajaorganisaation myötä.

Rantatunnelin tavoitekustannukset ovat yhteensä n. 180 300 000€. Tähän summaan ei ole tehty erillistä varausta taideaiheille. Osa taideohjelmassa luonnostelluista ideoista voidaan rahoittaa osin kompensoimalla hankkeeseen varattuja rakenteita tai materiaaleja. Tässä esiteltyjen taidehankkeiden arvioitu yhteisbudjetti kompensoinnin jälkeen on n. 500 000€ (+alv). Näin ollen taiteeseen ja väylä-estetiikkaan käytettävä summa olisi n. 0,28 % koko hankkeen kustannuksista. Kompensaation mahdollisuus ja tarkat summat on neuvoteltava Allianssin edustajien kanssa hankekohtaisesti.

Taideaiheiden rahoitus on suunniteltu toteutettavan niin, että kustannukset jakautuvat Tampereen kaupungin, Pirkanmaan Ely-keskuksen ja Liikenneviraston kesken. Neuvottelut rahoituksesta ovat käynnissä ja niiden tulisi selvitä syksyn 2014 aikana, jotta taideaiheiden toteutus olisi mahdollista.

4.1. Taideaiheiden omistus ja huoltovastuu

Rantatunnelin taideaiheet integroituvat moottoritien rakenteisiin eivätkä muodosta erillisiä huollettavia kohteita. Näin niiden omistussuhteet ja huolto määrittyvät kuten väylänkin huoltovastuu. Kun tunneli valmistuu, vastaa Pirkanmaan Ely-keskus tunnelin, väylän ja sen rakenteiden kunnossapidosta. Näin ollen Ely-keskus vastaa myös taideaiheiden kunnossapidosta ja huollosta.

Esimerkiksi melutaidegalleriaa huolletaan kuten tavallistakin meluseinää eli se pestään tarvittaessa. Käsittely on valittu siten, että maalaus kestää kuten normaalikin maalaus, mutta maalin himmentyessä voidaan taideaiheet uusia. Ilmanvaihtopiippujen taidekilpailussa teoksen elinkaari ja huoltotarve otetaan huomioon voittajateosta valittaessa. Fall's teos toteutetaan laadukkailla ja kestäville materiaaleilla joten se kestää vaativissa tieolosuhteissa ja on edustavan näköinen vielä vuosienkin kuluttua.

On todettu, että taiteeseen panostaminen myös todistettavasti estää ilkeävaltaa ja syntyviä töherryksiä - kohteet, joihin on panostettu esimerkiksi harmaan betonin sijaan useimmiten jätetään rauhaan ja näin säästetään kunnossapitokustannuksista.

5. Taidekohteiden toteutuminen ja aikataulu

Rantatunnelin taideohjelman laatiminen aloitettiin keväällä 2014, jolloin rakennustyöt olivat jo käynnissä. Ohjelmassa ehdotettujen estetiikka- ja taideelementtien toteutuksen nivominen rakentamisen ja päätöksenteon aikatauluun on siten erityisen haastavaa.

Pääsääntöisesti ohjelmassa on pyritty ratkaisuihin, joissa hyödynnetään jo suunnitelmissa mukana olevia kohteita. Näiden suunnittelussa korvataan teknisiä ratkaisuja taiteen näkökulmasta tehdyllä suunnittelutyöllä ja pyritään siten kustannustehokkaaseen toteutukseen. Taideohjelmassa ehdotetut kohteet ovat osittain valikoituneet myös sen pohjalta, mikä on ollut aikataulujen rajoissa mahdollista.

Kohteista ensimmäisenä toteutuu Melutaidegalleria, jossa taideaiheet toteutetaan melusteisiin ennen asennusvaihetta. Betoniset melusteet valmistetaan vuoden 2015 aikana niin, että ME 8 (Soukanlahdenkatu) toteutuu jo alkuvuonna 2015 ja loput melusteet vuoden 2015 aikana.

Myös Ilmanvaihtopiiput toteutuvat jo vuoden 2015 lopulla, joten niistä järjestettävä kilpailu pyritään ratkaisemaan kevättalvella 2015. Taideteosten toteutukseen liittyy monia piippujen rakenteisiin, pystyttämiseen ja huoltoon liittyviä seikkoja, joiden tarkempaan suunnitteluun varataan aikaa alkuvuodesta 2015.

Naistenlahden suuaukon teoksen, siltojen valaistuksen sekä tunneleiden sisään tulevan valo- ja väriteoksen suunnittelu nivoutuu muiden rakenteiden suunnittelutyöhön, vaikka varsinainen toteutus ajoittuukin tunnelin valmistumisen loppuvaiheeseen. Rakennustyössä huomioidaan tarvittavat sähkövedot ja muut rakenteelliset seikat. Samoin edetään häikäisysojien, Santalahden suuaukon värityksen ja kiertoliittymien taideteoksien kohdalla. Näiden toteutus ajoittuu vuoden 2016 puolelle tai tämän jälkeen.

6. Tiedottaminen ja julkisuus

Rantatunneli on hanke, joka herättää mielipiteitä ja kiinnostaa ihmisiä tunnelin rakenteineen vaikuttaessa kaupunkilaisten arkeen ja kaupunkinäkömyihin. Allianssin onnistumista hankkeen toteutuksessa mitataan muiden mittareiden ohella myös julkisuuskuvan kautta; rantatunnelin saama positiivinen julkisuus tuo sille lisäpisteitä. Rantatunnelista tiedotetaan usealla tavalla. Asukastilaisuudet, nettisivut, tiedotelehti ja lehdistö ovat keskeisiä kanavia tiedonlevityksessä. Muun muassa kaupunkilehti Moro seuraa tunnelin rakennustöiden etenemistä kuukausittain.

Taide otetaan mukaan tiedotukseen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa sillä se tarjoaa normaalin rakentamisen rinnalle sekä lehdistöä että lukijoita kiinnostavan tuoreen näkökulman. Jo nyt Melutaidegalleria –hankkeesta on kerrottu elokuun asukastapahtumissa ja vastaanotto oli hyvin positiivista. Mahdollista olisi yleisön ottaminen mukaan päätöksentekoon esimerkiksi järjestämällä yleisöäänestyksen ilmanvaihtopiippujen taidekilpailun voittajaehdokkaista. Aktiivisen tiedotuksen kautta yleisölle tarjoutuu mahdollisuus seurata taidehankkeiden etenemistä lähietäisyydeltä, keskustella sen etenemisen vaiheista ja tutustua teoksiin ja niiden tekijöihin jo paljon ennen tien avautumista liikenteelle.